

ψηλός

ψηλός κ. **αψηλός**, **-ή**, **-ό**, επίθ. [<μυν. ψηλός <αρχ. υψηλός], ψηλός. Επίρρ. **(α)ψηλά**. (Ακολουθούν 52 φρ.).

- αν είσαι και ψηλά, βλέπε και χαμηλά, βλ. λ. [χαμηλός](#).

- ανέβηκε ψηλά, κατέλαβε ανώτερη κοινωνική ή διοικητική θέση, πέτυχε στη ζωή του, πρόκοψε: «κουράστηκε πολύ στη ζωή του, αλλά στο τέλος κατάφερε κι ανέβηκε ψηλά || ήρθε απλός υπάλληλος στην επιχείρηση, αλλά με την εργατικότητα του ανέβηκε ψηλά».

- απ' τα ψηλά στα χαμηλά κι απ' τα πολλά στα λίγα, από ανώτερη ή πλουσιότερη θέση σε άλλη κατώτερη ή φτωχότερη. (Λαϊκό τραγούδι: **απ' τα ψηλά στα χαμηλά κι απ' τα πολλά στα λίγα**, βρε πώς κατάντησα στη ζωή κι από το πρώτο το σκαλί στο τελευταίο πήγα).

- από ψηλά, **α.** από κάποιο ύψος: «βγήκε στο μπαλκόνι του και μας χαιρετούσε από ψηλά». **β.** με κατεύθυνση από πάνω προς τα κάτω: «έπεσε μια γλάστρα από ψηλά και παραλίγο να τον σκότωνε!». **γ.** από το Θεό: «όλοι στις δυσκολίες μας περιμένουμε βοήθεια από ψηλά». **δ.** από ανώτερη ή ανώτατη διοικητική θέση: «η διαταγή ήρθε από ψηλά και δεν μπορώ να την παραβώ».

- αφ' υψηλού, με αγέρωχο, με υπεροπτικό ύφος, με ακαταδεξιά: «απ' τη μέρα που παντρεύτηκε πλούσια γυναίκα, μας κοιτάζει αφ' υψηλού».

- βρίσκεται ψηλά, κατέχει κάποια ανώτερη κοινωνική ή διοικητική θέση: «αν και βρίσκεται ψηλά, δεν ξεχνάει ποτέ τη λαϊκή καταγωγή του».

- γίνεται ψηλό παιχνίδι, βλ. λ. [παιχνίδι](#).

- δε γαμάς ψηλά καπέλα! (και παπούτσια ελβιέλα!), δε γαμείς ψηλά καπέλα! (και παπούτσια ελβιέλα!), βλ. λ. [καπέλο](#).

- είναι και Θεός που βλέπει από ψηλά, βλ. λ. [Θεός](#).

- είναι στα ψηλά ή είναι ψηλά, είναι σε κάποιο ύψος: «δε μπορώ να το φτάσω αυτό που μου ζητάς, γιατί είναι ψηλά».

- είναι ψηλός μέχρι το ταβάνι, βλ. λ. [ταβάνι](#).

- έφτασε ψηλά, πέτυχε οικονομικά ή κατέλαβε ανώτατα αξιώματα: «ξεκίνησε φτωχός απ' το χωριό του και μια μέρα έφτασε ψηλά».

- έφυγε με το κεφάλι ψηλά, βλ. λ. [κεφάλι](#).

- έχει ψηλή μύτη ή έχει ψηλά τη μύτη, βλ. λ. [μύτη](#).

- έχω το κεφάλι ψηλά ή έχω ψηλά το κεφάλι, βλ. λ. [κεφάλι](#).

- έχω το μέτωπο ψηλά ή έχω ψηλά το μέτωπο, βλ. λ. [μέτωπο](#).

- έχω ψηλά τον αμανέ, βλ. λ. [αμανές](#).

- η επιστήμη σηκώνει τα χέρια ψηλά, βλ. λ. [επιστήμη](#).

- κρατώ τη σημαία ψηλά ή κρατώ ψηλά τη σημαία, βλ. λ. [σημαία](#).

- κρατώ το κεφάλι ψηλά ή κρατώ ψηλά το κεφάλι, βλ. λ. [κεφάλι](#).
- κρατώ το μέτωπο ψηλά ή κρατώ ψηλά το μέτωπο, βλ. λ. [μέτωπο](#).
- κρεμάει ψηλά το δισάκι του, βλ. λ. [δισάκι](#).
- μιλάει με πολύ ψηλά, έχει επαφές με υψηλά ιστάμενα πρόσωπα: «μόνο αυτός ο άνθρωπος μπορεί να σου τελειώσει τη δουλειά, γιατί μιλάει με πολύ ψηλά».
- να ζήσεις σαν τα ψηλά βουνά, βλ. λ. [βουνό](#).
- να ζήσετε σαν τα ψηλά βουνά, βλ. λ. [βουνό](#).
- ο Θεός στα ψηλά βουνά ρίχνει το χιόνι, βλ. λ. [Θεός](#).
- ο ψηλός είναι ο υπηρέτης των κοντών, βλ. λ. [υπηρέτης](#).
- όποιος ψηλά κοιτά, γρήγορα χαμηλώνει, όποιος μεγαλοπιάνεται, όποιος μπερδεύεται με πράγματα που είναι ανώτερα από τις δυνάμεις του ή τις ικανότητές του τότε γρήγορα αποτυχαίνει: «να μετράς καλά τις δυνάμεις σου, πριν ασχοληθείς με κάποια δουλειά, γιατί όποιος ψηλά κοιτά, γρήγορα χαμηλώνει». Συνών. *όποιος πολύ απλώνεται, γρήγορα μαζεύεται*.
- παίζεται ψηλό παιχνίδι, βλ. λ. [παιχνίδι](#).
- παίρνω ψηλά το χερουβικό, βλ. λ. [χερουβικό](#).
- παίρνω ψηλά τον αμανέ, βλ. λ. [αμανές](#).
- περπατώ με το κεφάλι ψηλά, βλ. λ. [κεφάλι](#).
- περπατώ με το μέτωπο ψηλά, βλ. λ. [μέτωπο](#).
- πήγε ψηλά, βλ. συνηθέστ. *ανέβηκε ψηλά*.
- πιάνομαι από ψηλά, γίνομαι ακατάδεκτος, μεγαλοπιάνομαι: «απ' τη μέρα που του 'πεσε το λαχείο, πιάστηκε από ψηλά».
- πιάνω ψηλά το χερουβικό, βλ. λ. [χερουβικό](#).
- πιάνω ψηλά τον αμανέ, βλ. λ. [αμανές](#).
- σηκώνω ψηλά τα χέρια (μου), βλ. λ. [χέρι](#).
- τα ψηλά βουνά έχουν και βαθιές χαράδρες, βλ. λ. [βουνό](#).
- τα ψηλά καπέλα, βλ. λ. *καπέλο*.
- τα ψηλά κολάρα, βλ. λ. *κολάρο*.
- τα ψηλά ρετιρέ, βλ. λ. [ρετιρέ](#).
- το παίρνω ψηλά, καυχιέμαι, κομπάζω: «απ' τη μέρα που γνωρίστηκε με τον τάδε εφοπλιστή, το πήρε ψηλά κι όλο γι' αυτό μιλάει».
- τον έχω ψηλά, τον σέβομαι, τον υπολήπτομαι, τον υπολογίζω πολύ: «είναι πολύ καλός και τίμιος άνθρωπος, γι'

αυτό κι εγώ τον έχω ψηλά»·

- χέζε ψηλά κι αγνάντενε, βλ. λ. χέζω·

- ψηλά τα χέρια! βλ. λ. χέρι·

- ψηλά το κεφάλι! βλ. λ. [κεφάλι](#)·

- ψηλό μουνί, αρχοντικό γαμήσι! ή ψηλό μουνί, καμαρωτό γαμήσι! βλ. λ. μουνί·

- ψηλό παιχνίδι, βλ. λ. παιχνίδι·

- ψηλός και άμυαλος, βλ. λ. άμυαλος·

- ψηλός και άχαρος, βλ. λ. άχαρος·

- ψηλός σαν κυπαρίσσι, άτομο με ψηλό και λυγρό κορμί, ο ευθυτενής: «έχει έναν γιο ψηλό σαν κυπαρίσσι».

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας